

Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna *pt. Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka*

Katowice, 12 września 2014 r.

International Conference on Logopedics: *Fluency Disorders. Theory and Practice*

September 12th 2014, Katowice, Poland

Organizator: Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego

Współorganizatorzy:

WYDZIAŁ KATECHETYCZNY KURII METROPOLITALNEJ
W KATOWICACH

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego

Partnerzy:

Wydawnictwo Komlogo

Polskie Towarzystwo Logopedyczne. Oddział Śląski

Konferencja pod honorowy patronatem:

Prezydenta Miasta Katowice
Piotra Uszoka

Rektora Uniwersytetu Śląskiego
prof. zw. dr. hab. Wiesława Banysia

Patronat medialny:

Gazeta Uniwersytecka Uniwersytetu Śląskiego

Telewizja Polska SA Oddział w Katowicach

Szanowni Państwo!

Konferencja *Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka* jest już kolejną z cyklu konferencji organizowanych przez Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, które kierowane są do szerokiego grona odbiorców – teoretyków i praktyków w dziedzinie logopedii oraz nauk pokrewnych. Logopedia jako stosunkowo młoda dyscyplina naukowa w Polsce wymaga nie tylko promocji, ale przede wszystkim podejmowania działań mających na celu zarówno kreowanie dobrych praktyk w kształceniu logopedycznym, jak i upowszechnianie wyników najnowszych badań logopedycznych ośrodków polskich i zagranicznych.

Wysoce aktualna i wszechstronna tematyka konferencji, w której Państwo uczestniczą, dotyczy przede wszystkim kwestii związanych z prowadzeniem badań naukowych na gruncie logopedii oraz zagadnień odnoszących się do wdrażania w praktyce logopedycznej skutecznych strategii profilaktycznych, diagnostycznych i terapeutycznych.

W programie konferencji przewidziano wystąpienia zarówno teoretyków, jak i praktyków specjalizujących się w zaburzeniach płynności mowy. Reprezentują oni krajowe oraz zagraniczne ośrodki naukowo-badawcze. Nie zabrakło również przedstawicieli środowiska osób zmagających się z zaburzeniami płynności mowy w życiu codziennym.

Wierzymy, że to kolejne spotkanie logopedyczne organizowane na gościnnym Górnym Śląsku będzie okazją do podjęcia inspirujących naukowych dyskusji dotyczących rozwoju subdyscyplin logopedii, a zwłaszcza specjalności w zakresie zaburzeń płynności mowy.

Ze swej strony zapewniamy, że dołożymy wszelkich starań, by życzliwa atmosfera towarzysząca naszej konferencji umożliwiła Państwu nie tylko zdobycie wiedzy i jej ugruntowanie, ale również zawiązanie nowych interesujących znajomości, sprzyjających integracji naszego środowiska logopedycznego.

Będziemy zaszczytzeni, jeśli w przyszłości zechcą Państwo ponownie odwiedzić Śląsk i wziąć udział w kolejnych odsłonach naszych logopedycznych spotkań naukowo-szkoleniowych.

W imieniu wszystkich Organizatorów życzymy Państwu udanej konferencji!

dr Katarzyna Węsierska

ks. dr Roman Buchta

dr Katarzyna Sujkowska-Sobisz

KOMITET NAUKOWY

- Henriette W. Langdon Ed.D., Communicative Disorders and Sciences, Connie L. Lurie College of Education, San José State University, USA
- Marilyn Langevin, Ph.D., Department of Communication Sciences and Disorders, Institute for Stuttering Treatment and Research, University of Alberta, Canada
- Kenneth O. St. Louis, Ph.D., Department of Communication Sciences and Disorders, West Virginia University, Morgantown, USA
- Isabella K. Reichel, Ph.D., Graduate Program in Speech-Language Pathology, Touro College New York, Brooklyn, USA
- Dr. Trudy Stewart, Consultant Speech & Language Therapist, Leeds Stammering Support Centre, UK
- Pei-Tzu Tsai Ph.D., Communicative Disorders and Sciences, Connie L. Lurie College of Education, San José State University, USA
- Yvonne van Zaalen-op 't Hof, Ph.D., Fontys University, the Netherlands
- dr hab. prof. UMCS Tomasz Woźniak, Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
- dr hab. prof. UŚ Magdalena Pastuchowa, dyrektor Instytutu Języka Polskiego, Wydział Filologiczny UŚ
- dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska, Zakład Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania, Wydział Filologiczny UŚ
- dr hab. prof. UŚ Aldona Skudrzyk, Prodziekan ds. Studenckich i Kształcenia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego
- prof. dr hab. Ewa Syrek, Katedra Pedagogiki Społecznej, Wydział Pedagogiki i Psychologii UŚ
- dr hab. prof. UP Mirosław Michalik, Katedra Języka Polskiego, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
- dr hab. Iwona Loewe, Zakład Lingwistyki Tekstu i Dyskursu, Wydział Filologiczny UŚ
- dr hab. Jacek Warchała, Zakład Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania, Wydział Filologiczny UŚ
- ks. dr hab. Leszek Szewczyk, Zakład Liturgiki i Homiletyki, Wydział Teologiczny UŚ
- dr Katarzyna Węsierska, Zakład Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania, Wydział Filologiczny UŚ

KOMITET ORGANIZACYJNY

dr Katarzyna Węsierska
dr Katarzyna Sujkowska-Sobisz
ks. dr Roman Buchta
dr Iwona Michalak-Widera
mgr Katarzyna Gawęł
mgr Monika Pakura
mgr Agata Laszczyńska
mgr Monika Dyl

WYSTĄPIENIA GOŚCINNE

Tomasz Woźniak

Nota:

Tomasz Woźniak (dr hab. prof. nadzw.), polski logopeda i językoznawca, kierownik Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, profesor Uniwersytetu Łódzkiego, członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Logopedycznego (w latach 2008-11, 2011-14 Przewodniczący PTL i redaktor naczelny „Logopedii” oraz „Biuletynu Logopedycznego”), Przewodniczący Komitetu Edukacyjnego IALP dla Logopedów, współtwórca Polskiego Związku Logopedów, odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (2002) i Złotym Krzyżem Zasługi (2014). Autor kilkudziesięciu publikacji naukowych, uczestnik wielu konferencji krajowych, międzynarodowych i światowych kongresów.

W badaniach naukowych zajmuje się głównie psychogennymi zaburzeniami mowy (monografie: *Zaburzenia języka w schizofrenii* (2000), *Narracja w schizofrenii* (2005)), teorią narracji, badaniami edukacyjnymi, diagnozą i terapią logopedyczną. Jako praktykujący logopeda koncentruje się na pomocy osobom z zaburzeniami płynności mówienia. Autor standardów postępowania logopedycznego w przypadku jąkania i gielkotu (*Logopedia* 37).

Terapia osób jękających się w świetle teorii pochodzenia jękania

Therapy of persons who stutter (PWS) in the light of theories of the origins of stuttering

Streszczenie:

Terapia osób jękających się zwykle koncentruje się na trzech głównych kierunkach oddziaływań: redukcji nie płynności, logofobii i spastyczności. Jednak za główny problem terapeutyczny w przypadku jękania należy uznać formowanie płynności mówienia, ponieważ patologiczna nie płynność mówienia stanowi cechę specyficzną tego zaburzenia mowy. Wiele teorii pochodzenia jękania w sposób niejasny, lub bardzo ogólnikowy tłumaczy nie tylko pochodzenie nie płynności, ale nie wyjaśnia też, dlaczego i w jaki sposób metody kształtowania płynności mówienia działają.

W wystąpieniu podjęto próbę wyjaśnienia mechanizmów działania znanych, ale też perspektywicznych metod terapii osób jękających się, które to mechanizmy są interpretowane w świetle teorii pochodzenia jękania opartych o wiedzę weryfikowalną naukowo – tj. teorii zaburzeń lateralizacji słuchowej, zaburzeń czasowego przetwarzania informacji oraz zaburzeń połączeń obszarów programujących mowę i odpowiadających za wykonanie motoryczne w lewej półkuli mózgu.

Marilyn Langevin

Nota:

Dr Marilyn Langevin jest kierownikiem badawczym Instytutu Terapii Jąkania i Badań nad Jąkaniem (*Institute for Stuttering Treatment and Research*) oraz profesorem na Wydziale Nauk o Komunikacji i jej Zaburzeniach Uniwersytetu Alberta w Kanadzie (Department of Communication Sciences and Disorders, University of Alberta). Ma ponad 25-letnie doświadczenie we wdrażaniu wyników badań naukowych do praktyki klinicznej. Zainteresowania badawcze dr M. Langevin dotyczą przede wszystkim: społecznego wpływu jąkania na funkcjonowanie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, terapii oraz treningu klinicznego opartego o wyniki badań naukowych, a w ostatnim czasie również procesów neurologicznych związanych z jąkaniem. Dr M. Langevin współtworzyła *Kompleksowy program jąkania* (*Comprehensive Stuttering Program*, Kully, Langevin, Lomheim, 2007) dla nastolatków, który został zainicjowany w roku 1985 roku przez Einera Boberga i Deborah Kully. Przyczyniła się również do udoskonalenia *Kompleksowego programu jąkania dla dzieci w wieku szkolnym* (*Comprehensive Stuttering Program for School-age Children*, Langevin, Kully, Ross-Harold, 2007). Jest też autorką programu *Dokuczanie i prześladowanie: niedopuszczalne zachowania* (*Teasing and Bullying: Unacceptable Behaviour: TAB*, Langevin, 2000), który jest programem profilaktycznym mającym na celu edukowanie uczniów o jąkaniu.

Programowanie terapii i osiągnięte wyniki u jękających się dzieci z współwystępującymi innymi zaburzeniami

Treatment programming and outcomes for children with stuttering and other co-existing disorders

Streszczenie:

Prelegentka, odwołując się do swoich wieloletnich doświadczeń w pracy z dziećmi jękającymi się w Instytucie Terapii Jąkania i Badań nad Jąkaniem (Institute for Stuttering Treatment and Research – ISTAR) w Kanadzie, omówi zasady programowania terapii jąkania w przypadku współwystępujących zaburzeń. Wykorzystując dwa studia przypadków pokaże, jak można łączyć różne podejścia logopedyczne w terapii dzieci, które zmagają się również z innymi problemami. Prelegentka zaprezentuje również sposoby stosowania *Kompleksowego*

Danuta Pluta-Wojciechowska

Nota:

Danuta Pluta-Wojciechowska, doktor habilitowany (językoznawstwo stosowane, specjalność logopedia), profesor UŚ w Zakładzie Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania. Jej zainteresowania naukowe dotyczą głównie zaburzeń mowy u dzieci z wadą w obrębie środkowej części twarzoczaszki oraz z zaburzeniami czynności biologicznych, takich jak oddychanie i przyjmowanie pokarmów. Prowadzi badania mowy w dyskursie zaburzonym wykorzystując ujęcie związane z lingwistyką kognitywną i socjolingwistyką. Danuta Pluta-Wojciechowska zajmuje się również patofonetyką związaną w szczególności z zaburzeniami realizacji fonemów warunkowanych konstytucjonalnie, a także teorią i metodyką dyslalii. Jest redaktorem naczelną rocznika „Forum Logopedyczne”, członkinią Komisji Zaburzeń i Rozwoju Języka Komitetu Językoznawstwa PAN, podczas ostatnich trzech kadencji była aktywną członkinią Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Logopedycznego.

Płynność mówienia u dzieci z zaburzeniami efektoralnymi

Speech fluency in children with efectoral disorders

Streszczenie:

Autorka przedstawia wyniki badań płynności mówienia 6-7 i 9-10-letnich dzieci z zaburzeniami mowy o etiologii efektoralnej (dzieci z zoperowanym rozszczepem wargi i podniebienia) oraz dzieci bez takich zaburzeń. Płynność mówienia była oceniana podczas opowiadania przez dzieci 3-elementowej historyjki obrazkowej według przygotowanego przez autorkę narzędzia. Jak wynika z analizy wyników badań, z uwzględnieniem metod statystycznych, istnieją różnice w zakresie płynności mówienia, pomiędzy badanymi grupami dzieci. Wpływ na wystąpienia różnic mają, jak należy przypuszczać, różnorodne czynniki natury biologicznej, psychologicznej i społecznej związane z wystąpieniem wady w obrębie środkowej części twarzoczaszki.

Mies Bezemer

Nota:

Mies Bezemer (Holandia), logopeda, specjalizuje się w terapii jąkania, ma wieloletnie doświadczenie terapeutyczne. Kwalifikacje logopedyczne zdobywała pracując w University Hospital – Erasmus Medical Centre w Rotterdamie. Obecnie pracuje jako specjalistka

w centrum terapii jąkania „Stottercentrum Zeeland”. Jest współautorką – wraz z J. Bouwenem i C. Winkelmanem – podręcznika: *Stotteren, van theorie naar therapie (Jąkanie od teorii do terapii, 2006)* oraz autorką artykułów na temat terapii jąkania. Wyniki swoich badań prezentowała podczas międzynarodowych konferencji i kongresów, m. in. w Oxfordzie, Antwerpii i Tours. Jest wykładowcą i mentorem na studiach Europejskiej Specjalizacji Zaburzeń Płynności Mowy (European Clinical Specialization in Fluency Disorders).

Interwencja terapeutyczna w jąkaniu w Holandii – współczesne teorie logopedyczne w praktyce

Stuttering intervention in the Netherlands: Current theories in practice

Streszczenie:

Jąkanie jest uznawane w Holandii za problem o wieloczynnikowej etiologii. Z tego powodu terapia jest dostosowywana do indywidualnych potrzeb osoby jąkającej się. Terapię planuje się, biorąc pod uwagę nie wiek osoby jąkającej się, ale charakter jej problemu z jąkaniem. Terapię jąkania można przeprowadzić u klientów w każdym wieku - od bardzo małych dzieci, poprzez młodzież, po osoby dorosłe.

W przypadku bardzo małych dzieci często stosujemy model Wymagań i Możliwości (Starkweather). Dla klientów od 6-7 roku życia po klientów najstarszych, przydatnym może być uzupełnienie tego podejścia o elementy terapii bezpośredniej za pomocą Modelu Czteroskładnikowego Erasmus. Wzajemne zależności pomiędzy modelem Wymagań i Możliwości i modelem Erasmusa są łatwo zauważalne.

W prezentacji przedstawiony zostanie zarys Modelu Czteroskładnikowego Erasmus i Modelu Procesu Erasmus. W trakcie diagnozy logopeda dokonuje oceny problemu klienta w oparciu o cztery komponenty: komponent poznawczy, komponent emocjonalny, komponent społeczny i komponent mowy (problemy werbalne i motoryczne). Sposób prowadzenia terapii uwzględniający wszystkie aspekty jąkania klienta, może być zaplanowany z użyciem Modelu Procesu Erasmus, który zakłada zaangażowanie klienta w kształtowanie terapii i w podejmowanie decyzji klinicznych.

Tytuł warsztatu:

Jolanta Góral-Pótroła

Nota:

Jolanta Góral-Pótroła – dr n. hum. w zakresie językoznawstwa, specjalista neurologopedii, surdopedagog. Autorka i współautorka wielu publikacji z zakresu niepełności mówienia, m.in. *Rozmowa z osobą jęknącą się* (2014), *Organiczna niepełność mówienia* (2013), *Skala motywacji do terapii jękania* (2012), *Skala samooceny i oceny jękania* (2012). Zawodowo związana ze Staropolską Szkołą Wyższą w Kielcach.

Czy wszystko już było? Qigong w terapii osób jęknących się

Have we seen it all? Qigong in the therapy of PWS

Streszczenie:

Gimnastyka qigong to jedna z metod wchodzących w skład rdzennej medycyny chińskiej (obok ziołolecznictwa, masażu, akupunktury, dietyki), której teoretyczne podstawy zostały opisane w dziele *Klasyka medycyny wewnętrznej Żółtego Cesarza*. Była stosowana ponad 3 000 lat temu i stanowiła w tamtych czasach integralną część sztuki leczenia. Jest połączeniem ruchu, oddechu i koncentracji.

Ćwiczący qigong stara się uzyskać koordynację pomiędzy trzema elementami: napięciem mięśniowym, oddechem, koncentracją. Systematyczne treningi dają możliwość wypracowania umiejętności głębokiej relaksacji mięśniowej przy jednoczesnym pozostawaniu w stanie pełnej świadomości i koncentracji (Cohen 1999). Korzystny, długotrwały efekt ćwiczeń, polegający na obniżeniu poziomu stresu i lęku, normalizacji ciśnienia tętniczego, redukcji bólu i napięcia mięśniowego potwierdzają badania kliniczne (Sousa, Goncalves, Machado 2012; Liu, Zahner, Cornell 2012). Te doniesienia i doświadczenia własne autorki skłoniły ją do podjęcia eksperymentalnej próby włączenia gimnastyki qigong do terapii osób jękających się.

Przez sześć miesięcy prowadzono terapię dwóch grup jękających się dorosłych. W grupie I - eksperymentalnej (N=11) - był to trening płynności mówienia, psychoterapia trening qigong. W grupie II – kontrolnej (N=12) - trening płynności mówienia i psychoterapia. Po 6 miesiącach terapii porównano uzyskane rezultaty. W obu grupach odnotowano poprawę w zakresie podstawowych parametrów jękania, takich jak: natężenie niepełności mówienia, poziom logofobii, rodzaj objawów niepełnego mówienia. Efekt był wyraźniejszy w grupie ćwiczącej qigong. Różnica między grupą eksperymentalną i kontrolną okazała się znamienne statystycznie

---

Roisin Ni Maoilearca

Nota:

Roisin Ni Maoilearca, logopeda (Irlandia), specjalizację z logopedii uzyskała na Uniwersytecie w Limerick, uczestniczyła w Europejskiej Specjalizacji Zaburzeń Płynności Mowy – ECSF (European Clinical Specialization in Fluency Disorders); szczególnie interesuje się zastosowaniem *Programu redukcji stresu opartego na uważności w terapii jękania (Mindfulness Based Stress Reduction: MBSR)*, jest certyfikowanym terapeutą tej metody (Centre for Mindfulness CFM University of Massachusetts Medical School). Interesuje się również zastosowaniem sztuk wizualnych w terapii jękania (dyplom magistra z tego zakresu).

Przegląd metod terapii jękania u osób dorosłych

Stuttering therapy for adults: An overview

Streszczenie:

W wystąpieniu zaprezentowane zostaną dwa najważniejsze podejścia terapeutyczne stosowane w interwencji logopedycznej w jękanii u osób dorosłych: *mówienia bardziej płynnego* – modyfikacji sposobu mówienia (ang. *fluency shaping*) i *jękania bardziej płynnego* – modyfikacji jękania (ang. *stuttering modification*). Prelegentka zasygnalizuje również jak wykorzystanie tych podejść może być wpisane w strukturę modelu ICF – *Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF – ang.: International Classification of Functioning, Disability, and Health)*. Słuchacze będą mieli również okazję zapoznania się z wybranymi psychologicznymi metodami terapii jękania stosowanymi u osób dorosłych. Krótko omówione zostaną cztery podejścia terapeutyczne: (1) *Terapia osobistych konstruktów (Personal Construct Therapy, PCT)*; (2) *Podejście narracyjne (Narrative Therapy, NT)*; (3) *Terapia kognitywno-behawioralna (Cognitive Behavioral Therapy)*; (4) *Program redukcji stresu opartego na uważności (Mindfulness Based Stress Reduction, MBSR)*. Ta ostatnia forma terapii zostanie scharakteryzowana szerzej podczas prezentacji *case study* w czasie zajęć warsztatowych w II części konferencji.

Tytuł warsztatu:

Zastosowanie programu redukcji stresu opartego na świadomości w terapii jękania – studium przypadku

Using Mindfulness Based Stress Reduction (MBSR) in stuttering therapy: A case study

---

Prezentacja Powerpoint z nagraniami:

Praktyka logopedyczna w jękanii oparta na dowodach

Evidence-based practice in stuttering

autorstwa:

- 1) Henriette W. Langdon Ed.D.,
- 2) Pei-Tzu Tsai Ph.D.,
- 3) dr Katarzyny Węsierskiej

Noty:

Pei-Tzu Tsai, Ph. D., CCC-SLP, jest adiunktem na Wydziale Zaburzeń Komunikacji w Kolegium Edukacji San José State University w Kalifornii (USA); w prowadzonych przez siebie badaniach naukowych podejmuje zagadnienia kognitywne, behawioralne, lingwistyczne, a także kwestie kulturowe w jękanii oraz problematykę usystematyzowanego podejścia do praktyki klinicznej i szkolenia logopedów. Wynikami podejmowanych przez nią badań i swoimi doświadczeniami klinicznymi dzieli się podczas wystąpień w Stanach Zjednoczonych i na arenie międzynarodowej.

Henriette Wyszewiańska Langdon, Ed.D. F-CCC-SLP, jest profesorem na Wydziale Zaburzeń Komunikacji w Kolegium Edukacji San José State University w Kalifornii (USA); doktoryzowała się w zakresie pedagogiki specjalnej i psycholingwistyki na Uniwersytecie w Bostonie; ma prawie 40 lat doświadczenia w pracy logopedycznej; jej zainteresowania naukowe koncentrują się na zagadnieniach rozwoju językowego oraz dwujęzyczności, interesują ją również kwestie związane z diagnozowaniem i terapią logopedyczną w zaburzeniach mowy.

Jest autorką licznych publikacji logopedycznych, w tym protokołu, umożliwiającego logopedzie współpracę z tłumaczem. Prowadzi gościnne wykłady w Stanach Zjednoczonych i poza granicami.

Dr Katarzyna Węsierska, logopeda, pedagog, adiunkt w Instytucie Języka Polskiego UŚ, założycielka Centrum Logopedycznego w Katowicach. Autorka, współautorka i redaktorka licznych publikacji o tematyce logopedycznej – naukowych i popularnonaukowych. Specjalizuje się w zaburzeniach płynności mowy. Jest pierwszą polską absolwentką Europejskiej Klinicznej Specjalizacji Zaburzeń Płynności Mowy. Uczestniczyła w licznych szkoleniach i stażach logopedycznych w kraju i za granicą, m. in. w organizowanych przez the Royal College of Speech and Language Therapists (UK), the Michael Palin Centre for Stammering Children (UK), Lidcombe Program Trainers Consortium, Leeds Stammering Support Centre (UK), czy Portland State University (USA). Jest członkinią Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, American Speech-Language-Hearing Association (ASHA), International Fluency Association (IFA), International Cluttering Association (ICA).